

Den neste stat

Av Erling Winsnes

UTFERDEN

Siden ingen andre har gjort det, så faller loddet på mig, og jeg trer ut av rekken, jeg forkynder dere den neste stat.

Hvem gjemte sig vel, da hans navn ble ropt op for fronten Hvem nektet sig hjemme, når et skib var i havsnød, eller trakk unda når et lass slingret mot grøftekantet. Går skuten i åkeren, så rekker vi alle en hjelpende hånd. Mellom de blinde er den enøide konge.

Se jeg trekker tungt tømmer til varden, ileferdig, mens jeg venter hjelp av mange. En vår har jeg sanset under sneen, men sinnets varme, som vinteren skal vike for.

Kunde vel vinteren tyne vår livsgnist og tilintetgjøre livet i norden? Den kunde bare samle det, styrke det, utvide vår evne. År efter år rykket den frem, uimotståelig, altbeherskende, eneveldig. Den pustet livet ut av det grønne tre, karvet jorden bort av våre bare fjell, inntil utsynet ble trøstesløst over vår liklagte verden.

Men vår vilje nærer sig av motgang, herdet sig i tross. Hvert nytt vårbrudd fant oss igjen, med styrket sinn, med sikrere spenntak og med oplatt øie.

Er det ikke natten som lærer oss å elske dagen, og savnet som er gledens far? I mørke var vårt liv senket gjennom lange tider. Men vi lærte å lengte mot lys, å gjøre sanser berett til en kommende fødsel. I mørke bygget vi våre øiner, med forhåndsvisdom om solen, i tillit til en kommende verden. Vi bygget våre lemmer med førlighet, til grep om en uset virkelighet, til skrittgang henover en gjord som vår synskhet ante, og som vi stundet imot. En evig gjenkomst var vår lodd og lykke.

Men hva mørket var for våre sanser, var vinteren for vår tankes klarhet. Den brakte oss til å fødes på ny, i vekst i attrå, i vilje til seir. År efter år gjød den sin etsende syre over våre evner, grov sine lærdommer inn i oss, karvet billede hvor der før var strek. Under dens håpløse natt fødtes vår visdoms stjerne.

Finnes det noen annen vei til vekst enn motgang? Var det ikke stormen som gav skibene linje? Og nordens vinter som fødte nordens mennesker?

Vinteren voldte vår vekst, den lange dødelige vinter som holder til i norden. Denne er vår fiende, denne skulle vi elske og være tro. Nor5den er vårt hjem, vår vugge.

Kunde Paradiset mette vår rastløse sjel? Fødtes vi til den evige lykke? Fant vi vel sjelebot under sydens sommer?

Nyss blåste sydens vind op til oss, med sorgløshet og stadig sol, med stekte fugler i luften, med rikdom fra bunnløse sluser. Brakte den lykke til norden? Den brakte oss skam og ufred, og gjorde mange av våre beste menn til røvere. Vi kunde ønske mere av sydens vind, at vi alle måtte bli stimenn, og falle våre brødre i ryggen, efter sydens vis.

Men vinden fra nord behøver vi ikke å ønske, ti nordens lov har sitt tilhold i nord, og kommer uten vår bønn. Den vil bringe oss redelighet, manndom, mot og menneskelykke tilbake. Den vil lære oss å nøies med lite, at vi kan gledes over mildvær og lange dager, og bære dem med verdighet og anstand. Ti sydens sorgløse evighet er ikke til for oss.

Men om vi tviler, så kan vi gå syden på klingen, lære den å kjenne og prøve krefter med den, som det er sterke folks vis. Ute fra det fjerne vil vårt eget hjem reise sig, og klares av minnet.

Vårt hjem ligger i nord, under is og tung himmel, under tåke og regn, med enkle og sparsomme gleder. Vår planløshet hadde en plan, vår flakking et hjem. Dette var våren og ungdommens bud til oss, at vi skulle kjenne verden og gjenopdage vårt eget.

Det er den lengste og den tyngste vei, den eneste som er vår livsånd verdig. Slit gir den for armen, men styrke i sinnet, og evig glede for baugen. Det er nordens vei.

Mexico, januar 1924

LIVSFARENS LOV

Fra midten av forrige århundre daterer sig en ny livsanskuelse, et nytt verdensbillede, nye moralbegreper, ny målestokk for godt og ondt, ny kunnskap om livet, alle de faktorer som skal til for å gi gamle bevegelser en annen retning og sette en ny tidsalder i gang. Skaperen av den nye tidsalder heter Karl Darwin.

Inntil Darwin var menneskeheten blind for den verdenslov som vi regner for den viktigste av alle., manglet sans for den bevegelse som foregår på innsiden av alt liv, den saktelige forskyvning av evner fra slekt til slekt, den gradvise og stille omformning fra far til sønn gjennem generasjonenens ubrutte rekke.

En sen bevegelse undgår lett vår oppmerksomhet. Vi kan sitte og se en sky svømme på himmelen en sommerdag, og det ser ut for oss som om skyen ligger fast som en ø. Allikevel er skyen på vandring. En stunn etter har den forandret stilling og form. De målinger som vi i vår tid har utført viser oss, at fjell og dal kan sakte forandre form, at et land kan stige op av havet med en fart av en meter i århundret, ja at fastland og fjellkjeder kan ligge på vandring.

Ingen av disse bevegelser har dog praktisk interesse for menneskenes liv, og vi har glemt navnet på ham som opdaget dem. Til gjengjeld kommer vi vel alltid til å minnes ham som åpnet våre øiner for livets indre voksekraft, dets sene men sikre forvandlingskunst, muligheten for fremgang fra far til sønn, utviklingsloven.

Før Darwin måtte all statskunst regne feil, fordi den regnet med menneskene som med brikker, uforanderlige i nutid og fremtid, med en tilmålt sum av skrøplighet og evne.

Den måtte regne feil, fordi den ikke tok med i beregningen den viktigste faktor i en nasjons historie, evnefor skyvningen, karakterforandringen, den stille forandring i folkets kvalitet som alltid omigjen undergraver fornuftmessigheten i de gamle institusjoner og tilintetgjør alle forsøk på å opstille evig gyldige statsnormer.

Hvori består da utviklingen, og hvilken er dens vei? Gjelder den alt som lever eller bare enkelte arter? Har den lærdom til alle nasjoner eller bærer den kun bud til utvalgte folk?

Er den en lotterigevinst faller i grams til en tilfeldig lykkelig vinner, eller er den porsjonert livskraft som fordeler sig jevnt utover all skapning og fullbyrder den?

Bidrar vi selv til utviklingen ved vår adferd, eller er den en naturprosess som fullbyrder sig uten vår bønn? Hvilket uttrykk gir utviklingen sig gjennom historiens løp?

Alt dette er spørsmål som må føres til en løsning, såsnart utviklingslæren er kommet frem i vår bevissthet.

Darwin har selv gitt oss et par slagord som hjelp til forståelsen av hans lære. De gir i en kort og fyndig sammentrekning hele summen av hans lange og slitsomme undersøkelser.

Ifølge Darwin er det kampen for tilværelsen som er den drivende kraft i all utvikling. Men kampen for tilværelsen kan sønderdeles i to faktorer: Livsfaren, som driver oss ut av våre vantefolder og tvinger oss til å bruke de evner som er nedlagt i oss. Og vår egen vilje, tiltaket, som vekker vår slumrende forvandlingskunst tillive, og driver oss inn på selvopdragelsens vei for å redde oss fra undergangen.

Utviklingen selv er en naturtvang, presset frem av nødvendighetens trykk, en optårning på alle kanter av gjenvordighet og fare, den yttre verden i uavladelig skriften.

Men utviklingen vei er i det blå, gjenstand for fritt valg av vår lyst og vår kløkt.

Det er altså ikke så, at utvikling er en naturprosess som fullbyrder sig i alt og alle uten vår bønn. Heller ikke er den en tilfeldig lotterigevinst for enkelte lykkelige. Den fremgår som resultat av en brytning mellom to verdenskrefter, en yttre, livsfaren, og en indre, planen og vår egen vilje. Vi er selv medbestemmende i vår egen utvikling i den retning hvor vi anspenner vår vilje, og vi er medbestemmende i andres, for såvidt vi griper inn i deres skjebne og på en eller annen måte skaper forandring i den fare som de er utsatt for.

En fare kan være kjent og beregnelig. I så fall kan utviklingen med sannsynlighet forutsies. Men en fare kan også være forårsaket av forstand og planmessighet, list. I så fall er den ukjent, og den utvikling som vil utspringe av den kan enda mindre kjennes. All antagelse om livets fremtidige utvikling må derfor bero på gjetning. Bare det ene vet vi, at utviklingen bare er til i kraft av fare, og at den ikke har noe selvstendig indre motiv.

Darwins lære brenner dette med ildskrift inn, at skapningen ikke selv har noget initiativ, ikke selv eier tiltak til utvikling, men bare lyst til å forplante sig evig videre i den samme form. Først når den treffes av tilbakeslaget, motbølgen mot sin egen ekspansjon, livsfaren, er det den utfolder sin skaperevne, og løfter sig selv mot høiden. Der er ingen utvikling i kraft av sig selv, ingen utviklingens egen lov, men der er en utvikling i kraft av fiendens ondskap og farens stadige overheng. En påbegynt utvikling kan fortsette etter farens ophør. Men dette er treghet, ikke utvikling.

Diamanten skapes ved trykk, og uten trykk ingen diamant. Men uten fare heller ingen utvikling, intet dyr, intet menneske. Isrosen er et krystall av frosten. På samme måte er korallen, tusenbenet, mennesket, krystaller av verdensfaren. Av trykket skaper viljen sitt

mottrykk, av motgang skaper livet sin plan. Et verdenssyn, som munner ut i disse slutningsord av Darwin: Krigen i naturen, sult og død, fører direkte frem mot de mål som vi setter høiest av alle, frembringelsen av de høyeste skapninger.

Det er altså livsfaren som er utviklingens drivkraft. For å forstå utviklingens historie, må vi kjenne livsfarens historie. For å forstå utviklingen i dag, må vi kjenne livsfaren av i går. For å kunne slutte om utviklingens sannsynlige eller mulige vei inn i fremtiden, må vi kjenne farens retning i fortiden, deres samlede stilling i dag, på jord, i luft og vann.

ENKEL OG SAMMENSATT FARE

Sagnet om Paradisets have er intet annet enn minner vi bærer i os fra menneskehetens barndom, fra en lys og lykkelig fortid da verden var varm og vennlig og fruktbar.

Forholdene har utviklet sig til det verre, takket være den store verdenslov som vi kaller entropien, varmeutjevningen, den stadige tapning av lys og kraft som verdensrummet øver mot vår sol og vår jord. Følger vi tiden enda lenger tilbake, fra menneskehetens barndom tilbake mot selve livets barndom på jorden, så vil vi finne at forholdene den gang var enda lysere og lykkeligere.

Lyset fra solen var sterkere og hvitere enn nu, og utviklet mer varme. Men alt det vann som finnes i verdenshavene svevet den gang omkring jorden som en skjærmende dyne av skyer og damp. Derfor blev temperaturen jevn og mild, med lumre dager og lune netter. Overgangen mellom natt og dag var nettelikkelig, og enn mindre overgangen mellom sommer og vinter. Fuktigheten i luften og kulsyre i luften bidrog til å jevne og fordele varmen. Heftige regnskyllet styrtet ned over jorden og dampet bort igjen. I den tid har vår jord, dens fjell og daler, alt hva der nu er ørken og is og verdenshav været bevokset av grønn vegetasjon, vår jord har været en eneste frodig oase fra pol til pol.

Allikevel har livet i denne første frodige tid ikke vært helt uten fare. Vi kan se på vekstene i en skog, hvordan de kjemper og trenges om plassen. Det store overskudd av frø bevirker at all plass blir optatt, og plantene må kjempe med hverandre om lyset. Denne kamp har tidlig ført til høidevekst og rettvokste stammer mellom skogens trær.

Men høidevekst i stammen kan føre til blottelser på mange måter. Et vindstøt kan knekke den, eller rive den løs fra underlaget, så den velter. Derfor får denne ene fare, plassmangelen, tilbakevirkning på hele organismens bygning fra rot til topp.

Men også andre farer kan opstå, snyltere kan dra fordel av denne blinde og ensidige kappestrid mellom plantene, og såre dem på deres ømmeste punkter. Der kan alltid finnes et middel imot dem, gjennom torner og tett bark, eller gjennom utsondringen av bitre safter. Men ethvert av disse midler vil hemme og sinke plantet i dens konkurranse med de andre planter. Et beskyttelsesmiddel kan være virksomt mot en angriper, men bare hjelpe og lette angrepet for en annen. Det gjelder derfor å finne beskyttelsesmidler som har sin gyldighet i alle forhold.

Den første fare for livet på jorden har været enkel og lett overskuelig. Men kampen for tilværelsen i den tidligste tid har ført til, at hver enkelt har prøvet sin metode og valgt sin egen

vei. Derfor har faren vokset sig stor og mangfoldig av selve livets indre splidaktighet. Den har fått nye sider, ny tilvekst av alle de evner som livet selv drev frem i sig.

Vi vet om livsutviklingen, at den har grenet sig ut fra et stamtre, at den moderne mangfoldighet av arter kan føres tilbake til et felles ophav, at der fantes færre arter i fortiden enn nuomstunder.

Den stadige avspalting av arter har om og om igjen forstyrret likevektsforholdet i naturen, har rettet faren inn fra nye kanter, har øket muligheten for sårbarhet.

Jo mer komplisert og mangfoldig en organisme blir, desto flere sårbare punkter kommer den til å fremby. En tid kan disse bli oversett. Men i det lange løp vil kampen for tilværelsen drive noen inn på den uforsøkte bane. Og med den nye livsmulighet vil de etterhvert utvikle nye evner.

Vi ser at disse forhold fører til et slags *circulus vitiosus*. Kampen for tilværelsen fører til stadig mer kompliserte organismer. Kompliserte organismer fører til sterkere kamp for tilværelsen. Kamp for tilværelsen til avspalting av nye arter. Og nye arter fører til forsterket kamp for tilværelsen.

Men hvordan er det så med en fare som truer oss fra jordens gradvise avkjøling? Vi kan uten videre se, at denne fare er langt større enn den som truer fra konkurransekampen mellom de forskjellige arter og den utvikling som den har ført med sig. Ti i de strøk, hvor livsforholdene ligger nærmest op til forholdene i de gode gamle dager, i de varme egne omkring ekvator, har plantene ennu de mest storslagne vekstbetingelser, tiltross for den hærskare av snyltere som færdes omkring dem.

Men i de strøk hvor kulden har fått mest makt, har planteveksten måttet gi op, livsfaren er blitt den for stor og overveldende, den har ikke kunnet følge med i de raskt forandrede naturforhold.

De planter som forsøker å friste livet i nærheten av disse strøk, har frostene å kjempe med, problemet med løvfelling, dvaletid, foruten det å verne sig mot de utallige snyltere. For så vidt de utholder denne påkjenning, og formår å venne sig til de nye livsbetingelser, erhverver de ny natur, nye egenskaper, og blir å anse som de nyeste, de mest moderne planter, de som er vennet til den nyeste og allermest sammensatte fare.

Noget av det samme gjelder ørkenlandskapet. I den gamle tid, da luften var mett med vanddamp, har ørkener været en ukjent ting på jorden, der har været fruktbart overalt. Avkjølingen har fremkalt polarørkener, likesom den har fremkalt sandørkener og de store verdenshav. Den har skjerpert ujevnhedene og motsetningene på jorden, gjort livsforholdene ulike på de forskjellige steder, fremkalt de nye og ukjente farer som kalles kulde og tørke, og den uhyre forskjell i levevilkår mellem polland og ørkenland og tropeland.

De planter som vokser langs ørkengrensen, og hangler igjennem der, må derfor også ansees som foregangsplanter og pionerer for en ny tid. De gjennomlever livsforhold, som ikke tidligere har været tenkelige og mulige. Og de hærder sig til en levemåte som skal bli enda mer utpreget i de kommende dager.

Likedan med de dyr og mennesker som lever i traktene på grensen ut mot ørkenen. Hvor planteveksten er sparsom, må innbyggerne gjennomvandre et større distrikt for å finne sin næring. Store deler av året er det ikke et grønt strå å hale. Innbyggerne her blir derfor mer aktpågivende, nøisomme, hårdføre, rastløse. De får en bredere livsoplevelse, møter større motsetninger i livet. Deres muskulatur blir sterkere, deres organisme fastere, mer sluttet.

Sammenholder vi disse ting, kan vi slutte, at livsfaren siden tidenes morgen stadig er blitt merer omsiggripende og mangfoldig, takket være konkurransen mellom arterne og den stadige utvikling av nye arter og former. Men ennå langt mer er livsfaren blitt øket og gjort mangfoldig gjennom naturkrefterne, kulden, som har fratatt oss størstedelen av det beboelige areal, alt det land som dekkes av verdenshavene og de store ørkener, og som har gjort livsforholdene forskjellige i de forskjellige strøk av verden.

Og for så vidt som vi kan slutte, at livsfaren også i fremtiden vil bli bredere og mer mangfoldig, har vi rett til å kalle de skapninger som er venner til de nyeste livsforhold, for de høieste og mest moderne skapninger.

De dyr og planter som lever langs brekant og ørkengrense har den bredeste farefront å kjempe på, fører det mest kompliserte liv, gjennomlever den rikeste og nyeste erfaring, seirer over den vanskeligste og største motstand. Deres evnesum blir derfor tilsvarende rik og allsidig.

I motsetning til dem kan vi kalle tropenes mest typiske innbyggere for vanegjengere og spesialister, som hører fortiden til. Ti likesom faren er en faktor som tenderer mot stadig større mangfoldighet, er livsutviklingen vei rettet mot overvindelse av faren, mot generalisme, mot allsidighet.

Faren blir stadig mer sammensatt, utviklingen stadig mer allsidig. Kun de arter kan bestå, som legger sin utvikling an på allsidighet, sine evner mot almengyldighet.

SPESIALE OG GENERALE ARTER

Livsfaren er den drivkraft som tvinger oss til å forandre vår natur, utvikle våre evner, berike vårt instinktliv, fullkomme de muligheter som er nedlagt i oss.

Hvis livsfaren var tilfeldig og spredt, vilde også utviklingen på jorden bli tilfeldig og spredt, og dens linje vanskelig å følge. Således vilde en komet, som truet med å ødelegge vår jord, og forgifte dens innbyggere med giftige gasser, neppe sette spor i utviklingens gang. Men en livsfare som gjentar sig og blir en institusjon, som vokser og brer sig fra sekel til sekel, vil sette sitt tydelige spor i utviklingens vei, påvirke hver enkelt art, dens evner og dens vaner.

De instinkter vi er født med, vår opfatning av riktig og galt, vår fingerferdighet og vår forstand, alt sammen er lagret erfaring om fare og veiene ut av den. Sett med utviklingslærens øiner er et individ med alle dets evner og ferdigheter intet annet enn sin arts måte å møte faren på, en opfatning satt ut i livet, et program av kjøtt og blod. Med denne sin form får individet en prøve å bestå i den virkelige verden. I livets løp får det anledning til å prøve om denne form er god, og til å skrubbe kanter av. Og så går programmet videre til nestemann.

Vi vet nu at så lenge der har været liv på jorden, har livet møtt fare og motstand. Og den motstand det har møtt, har for en del været tilfeldig og uberegnelig, men for en langt større del har den været forståelig, og gjenstand for erfaring. Likesom livet har hatt sin utviklingshistorie, har også livsfaren hatt sin utviklingshistorie, sin fremgang fra en beskjeden begynnelse til de siste dages uomtvistelige storhet. Den er gått fra enkelhet til mangfoldighet, fra oprindelig rå kraft til utviklet behersket kraft, betjent av den største sunhet og kløkt.

Om vi vilde bruke et bilde kunde vi si at djevelen har gått i skole siden livets første dag, lært med vidåpne øiner og ører, og brukt all sin erhvervede lærdom mot livet selv. Han er ikke, som vi kunde være tilbøielig til å tro, et individ på forhånd kjent med all verdens ondskap, og den fullkomne mester i det ondes utøvelse. Han er en elev i full fremgang, ivrig på å lære hvordan han skal kunne skade oss i morgen. Sett med utviklingslærens øiner er djevelen, eller selve djevelens begrep, ingen form for overtro, men kun en sammenfatning av alle de onde krefter i verden, motstanden.

Troen på djevelen er derfor for Darwinisten et tegn på sundt videnskapelig tenkesett, likesom fremkomsten av djevelens begrep må betegnes som en av den videnskapelige tenknings første og største landvindinger.

Hvordan har nu skapningen stillet sig overfor denne stigende, stadig mer mangfoldige fare? En fare kan vi møte på tre måter, ved flukt, ved gjemsel eller ved kamp.

Med hvilke av disse veier vi enn velger, vil vi måtte ta våre evner i bruk for å redde livet. Hermed får vi øvelse, og kan gjøre det samme bedre neste gang. Den som gjemmer sig, får større øvelse i å finne smutthuller, den som flykter får større hurtighet, den som setter sig til motverge får kraft i kjeve og i muskel. Og for så vidt som dette forholdvarer ved, vil vår kroppsbygning og våre evner anta preget av den vei vi har valgt.

De nulevende arter kan vi derfor inndele efter det program de har fulgt for å overvinne faren, og som har fått uttrykk i deres instinktliv og kroppsbygning.

Nogen har grepet til flukten, og har søkt bort fra der, hvor faren var størst og sterkest. De har søkt redning på avsides steder, hvor deres forfølgere ikke kunde nå frem, og de har lært å dra sig disse steders natur til nytte, og innrettet sig på dem.

Forklaringen til en slik adferd ligger ikke i dagen. Kampen for tilværelsen er alltid blitt kvassere, faren alt mer overhengende, inntil det blev vedkommende for hett om ørene. Å finne et øde sted, med eksistensmulighet i en eller annen form, har føltes for flyktningene som en tilbakevenden til paradiset. Men tilpassingen til livet under slike særegne livsforhold kan være så anstrengende, at en eller flere av de tidligere erhvervede evner går tapt. Iallfall vil de, som stenger sig ute fra verden, miste følingen med den og de nye ting som foregår, de nye farer som vokser frem. De vil derfor mer og mer gjøre sin tilbakevenden umulig.

Vi kjenner til flere arter, som har valgt denne utvei til livets bevarelse, gjemlet og listen. I vannårer dypt under jorden, i grotter, i varme kilder, fjerne idylliske øer i havet finner vi slike eksemplarer som har dradd sig ut av den store tilværelseskamp på jorden, og ernærer sig ut av den store tilværelseskamp på jorden, og ernærer sig ved en eller annen virtuoevne, hørsel eller hudsans, mens tre-fire av de andre sanser er blitt blinde. Nede på verdenshavens belgmørke dyp går lyktefisker og snuser efter nedfallsrester fra de støeiende drikkelag i dagslysets heftige

og farlige rike verden. Denne gruppe av skapninger som søker å trekke sig bort fra faren og dens mangfoldighet kaller vi for spesialister, eller spesialie arter.

Motsetningen til den dannes av de andre gruppene, som på en eller annen måte stadig vender tilbake til faren, holder føling med den, prøver krefter med den, og lutrer sig i dens bad.

Vi finner her fluktens lettbenete skarer, som lever med i farenes malstrøm, innånder dens rytme, dens stigen og synken, som alltid flykter når det gjelder, men alltid igjen vender tilbake for å innånde sensasjonen. De holder sin sansing skarp, sin metode frisk..

Men ennå mer bemerkelsesverdig er den gruppen som dannes av de aktive fareelskere, alle de arter, hvis liv og lyst det er å innånde faren og gjøre front mot den, føle den med hver muskel i sin kropp. Deres livsprogram er almengyldighet i evne og i kroppsform, deres lyst å greie sig i ethvert knipetak. De søker å befare et stort område av jorden, oppleve avvikende naturforhold, sanse faren i enhver nyanse. De lever sit liv under den bredeste synsvinkel, under den åpne fare, ser og føler og lærer av alt som foregår. Det er den gruppe som vi kaller for almengyldige eller generale arter. Den representeres av de store rovfisk, rovdyr og rovfugler, katteslekt, ørn og mår, springer og laks.

Artene innen denne gruppe har den fordel, at de holder føling med tiden, med de nye krefter som er i gang, med utviklingens lov, som er ett med livsfarens lov. De er intet øieblikk helt trygge på sit liv, men trygger til gjengjeld sin slekts fremtid, ved å skjerpe sine sanser og øke sin kraft og sine evner.

Om spesialistene, gjemslets dyrkere, gjelder det, at de er trygge i nuet, men desto mer sikre på undergangen i fremtiden. Ti de eiendommeligheter i naturen, som er deres vern, vil før eller siden bortfalle. Og de andre, som ferdes ute i den åpne naturs frie konkurranse vil en dag nå frem til ny snedighet og ny evne, sterk nok til å trenge inn på spesialistenes enemarker og røke dem ut av hulen.

Eftersom tiden går helder vektskålen mer og mer til fordel for de almengyldige, de generale arter, som holdt utviklingens bud, og trenet sig til kampen mot en voksende livsfare, en stadig flinkere og iherdigere djevel. De vandrende svenner, som aldri grodde fast i nogen chance, men opdrog sig selv og holdt sig selv i knipetang mot det avslipende og hærdende liv, de skal beholde marken. Den generale art er en kunstsmed for sin fremtidige form, bestemmer ved aktiv villen sin skjebne. Sin egen lykkes smed.